

3. Розроблення методологічного та навчального середовища для L&OD.

4. Реалізація заходів щодо політичної, законодавчої, організаційної та громадської підтримки L&OD.

5. Забезпечення якості (QA) Проекту.

6. Інформування громадськості щодо Проекту.

7. Функціонування Центрів лідерства.

8. Управління Проектом.

Головним отримувачем гранту є Каунаський технологічний університет, серед іноземних партнерів також Університет Тампере (Фінляндія), Університет Гринвічу, Сполучене Королівство, Естонська бізнес-школа. Координатор Проекту в Україні – Інститут вищої освіти НАПН України.

Сьогодні ми вже можемо констатувати, що українські учасники проекту (а це вісім вищих навчальних закладів) уже відкрито Центри лідерства, створено періодичний електронний журнал з L&OD, веб-середовище з L&OD, написано й уже виходять друком посібники з L&OD, проведено міжнародні конференції з L&OD та круглі столи, створено портал проекту та в Центрах лідерства надаються послуги з оцінювання лідерського потенціалу.

Участь у Проекті дозволила концептуально пропрацювати суть інноваційної комунікації, котра є найважливішою вимогою до лідерів й зумовлена об'єктивністю сучасного соціокультурного контексту.

Юліана Дьоміна,

асистентка освітнього проекту «Короткий шлях»
для іноземних громадян з академічною освітою,
Стокгольмський університет

ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Проблема соціалізації на сьогодні є особливо актуальною для освітніх установ, особливо для вищих навчальних закладів освіти. Адже вищий навчальний заклад є одним із основних інститутів соціалізації особистості. Реалізація принципу ґендерної рівності ставить нові проблеми перед освітою в цілому і, зокрема, перед загальноосвітнім навчальним закладом. Декларована ґендерна рівність має на меті паритетність ґендерних ролей. Але, на жаль, освітній заклад часто вносить асиметрію у сімейні та соціальні ролі, що притаманні обом статям. Причому стійкість традиційних ґендерних стереотипів прослідковується не лише у взаєминах, які складаються у навчальному закладі, але й у змісті навчальних дисциплін та методиках їх викладання.

Проблемам ґендерної соціалізації особистості присвячено праці багатьох учених, а саме: Т. Барчунової, Л. Ваховського, С. Гаубаса, Т. Голованової, С. Гришак, М. Зелінського, Д. Ісаєва, І. Кирилової, О. Кікінежді, І. Кльоциної, Л. Кобелянської, І. Ковальчук, Г. Коджаспірової, Н. Коцур, В. Кравця, О. Кузнєцова, М. Лукашевича, Т. Мельник, А. Мудрика, О. Олійник, О. Петренко, М. Рожкова, В. Романової, С. Савченка, О. Сечейко, Л. Столярчук, М. Ткалич, М. Толстих, М. Туленкова, С. Харченка, Н. Шабаєвої та ін.

Вітчизняні та зарубіжні вчені в рамках соціально-психологічного напрямку досліджують соціокультурний аспект процесу ґендерної соціалізації (С. Бем, Т. Бендас, Ш. Берн, С. Бовуар, О. Воронина, І. Грабська, О. Здравомислова, Д. Саєв, В. Каган, М. Кімел, І. Кльоцина, Я. Коломинський, І. Кон, М. Мелтсас, Т. Репіна, Н. Смелзер та ін.).

Окрім наукових праць, які всебічно розкривають проблеми ґендерної соціалізації, існують дослідження, присвячені більш конкретним аспектам даної проблеми. Так, вченими вивчалася проблема засвоєння і відтворення ґендерних ролей в ході соціалізації (В. Абраменкова, Ю. Альошина, А. Волович, Ю. Гусєва), проблема ґендерної соціалізації в системі освіти (А. Смирнова, Л. Шалаєва, О. Ярская-Смирнова). Часто автори звертаються до вивчення питання ЗМІ як інституту ґендерної соціалізації (Н. Ажгіхіна, А. Альчук, Є. Герасимова, Ю. Гусєва, Є. Здравомислова, Г. Ротаєнко).

Науковці зазначають, що «процес ґендерної соціалізації молоді відбувається в усіх соціально-економічних сферах життєдіяльності суспільства, але найбільш ефективно під час професійного навчання під впливом навчально-виховних факторів, що інтенсивно впливають на формування еґалітарної свідомості студентської молоді». Вчені вивчають ґендерну соціалізацію як процес, «що не тільки конструє ґендерні розходження, але й містить ефективні засоби у пошуку шляхів подолання статевої нерівності через вивчення статевої особливостей, способів їх диференціації та ієрархізації в сучасному суспільстві, виявлення механізмів ґендерної соціалізації особистості, і в першу чергу таких, що надані не генетично природою, а визначаються культурою та вихованням» [7, с. 50].

І. Кузнєцова виділяє три основні етапи соціалізації, пов'язані з формуванням ціннісних орієнтацій молоді [4]:

1. Перший етап характеризується усвідомленням певних цінностей і утворенням ціннісних уявлень на базі індивідуального досвіду особистості.

2. Другий етап пов'язаний із включенням молоді у нову сферу соціального життя (навчання у ВНЗ), де особистий досвід характеризує такий рівень життєдіяльності людини, при якому ціннісні уявлення тісно пов'язані із задоволенням життєво необхідних потреб, а тому часто випадкові й обмежено-егоїстичні. У цей період простежуються риси

регулятивного процесу формування ціннісних орієнтацій завдяки додатковим знанням, що доповнюють індивідуальний досвід особистості.

3. Під час третього етапу переборюються протиріччя у свідомості молоді, розвивається і вдосконалюється система ціннісних орієнтацій на основі глибокого особистісного, ініціативно-творчого ставлення до моральних цінностей як до смислоутворюючих, базових цілей і засобів життєдіяльності людей. Означений етап є частиною системи керованих соціально-економічних і соціально-культурних факторів регуляції з боку суспільства та його соціальних інститутів.

Вивчення літератури, пов'язаної з вирішенням проблем у сфері ґендерної освіти та виховання [1; 2; 3; 5; 6], дозволяє встановити, що у процесі ґендерної соціалізації молоді, значна відповідальність накладається на всі соціальні інститути, а особливо – заклади освіти різних рівнів акредитації, які виконують функції передачі молоді соціокультурних цінностей і норм засобами навчання. Проблема ґендерної соціалізації у вищій школі – це, по суті, проблема самовиховання, саморозвитку, самовдосконалення особистості студентів/студенток вищого навчального закладу, вирішення якої можливе завдяки створенню об'єктивних та суб'єктивних умов для формування студентством необхідних якостей та відношень до оточуючого світу.

Аналіз реальної практики вітчизняних досліджень свідчить, що на даний час не існує продуктивного досвіду процесу ґендерної соціалізації студентської молоді, відбувається її стихійний розвиток за межами цілеспрямованого керованого педагогічного впливу, що потребує пошуку науково обґрунтованих теоретичних положень щодо можливостей впливати на цей процес у ході навчальної та виховної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голованова Т. П. Теорія і практика формування ґендерної рівності студентської молоді : монографія / Т. П. Голованова. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2007. – 338 с.
2. Гусева Ю. Е. Гендерная социализация / Ю. Е. Гусева // Практикум по ґендерной психологии ; под ред. И. С. Клециной. – СПб. : Питер, 2003. – С. 85–90.
3. Кравець В. П. Ґендерна педагогіка : навчальний посібник / В. П. Кравець. – Тернопіль : Джура, 2003. – 416 с.
4. Кузнецова И. Ю. Социализация молодежи на рубеже веков: региональный аспект : автореф. дис. канд. культурологии : 18.09.01 / И. Ю. Кузнецова ; Краснодарский государственный университет культуры и искусств. – Краснодар, 2001. – 16 с.
5. Мирошнеченко А. В. Онтогенетичні аспекти ґендерної соціалізації особистості / А. В. Мирошнеченко // Інсайт : зб. наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених ; ред. кол. І. В. Шапошникова, О. Є. Блинова та ін. – Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2014. – С. 233–239.
6. Приходькіна Н. Виявлення ґендерних стереотипів та ґендерних конфліктів у студентському середовищі / Н. Приходькіна // Конфліктологічна експертиза: теорія та методика ; Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Т-во конфліктологів України. Центр соц. психології та управління конфліктами НаУКМА. – К., 2006. – Вип.5. – С. 113–120.
7. Харченко С. Я. Ґендерна освіта і виховання студентської молоді в процесі соціалізації: теорія та практика : монографія / С. Я. Харченко, С. М. Гришак, Н. С. Шабаєва. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 258 с.